

A MISZINHÁZUNK

IFJÚSÁGI SZINDARABOK GYŰJTEMÉNYE.

10. szám

A ZSEBTOLVAJ

DRÁMA

három felvonásban.

DON BOSCO SZALÉZI MŰVEI, RÁKOSPALOTA.

A MI SZÍNHÁZUNK

Ifjúsági szindarabok gyűjteménye.

1. sz. P Á R B A J

Misztikus dráma egy felvonásban.

Az őrangyal és a sátán megrázó küzdelme
egy kárhozatába induló ember lelkéért.

Á R A 80 fillér.

2. sz. A PÓRULJÁRT KÍSÉRTET

Vigjáték egy felvonásban.

Két különböző jellemű tanító nevelőül ajánlkozik.
Az egyik nagy tudású ugyan, de túlszerény és félszeg,
a másik fölületes műveltségű, de nagyhangú, dicsekvő.
A nevetetően mulatságos események végén aztán
mindketten elnyerik méltó jutalmukat.

Á R A 80 fillér.

3. sz. A JANGCEKIANG PARTJAIN

Dráma három felvonásban.

Ez a pályadíjat nyert színmű a kínai missziók életét
varázsolja a néző szemei elé. A hittérítő pap önfeláldo-
zó, határtalan szeretete mindenkit meghódít és még a
kis kínai fiúból is bámulatra méltó hőst nevel, aki át-
hatva az Isten iránti lángoló szeretettől, a szentségtörő go-
nosz kezek merénylete ellenében megvédi a legméltó-
ságosabb Oltáriszentséget és vele együtt a misszió
templomát, házát, vagyonát.

Á R A 1 P 20 fill.

A MI SZÍNHÁZUNK

IFJÚSÁGI SZINDARABOK GYŰJTEMÉNYE.

Tizedik füzet

A ZSEBTOLVAJ

SZALÉZI MŰVEK

A ZSEBTOLVAJ

DRÁMA
HÁROM FELVONÁSBAN

DON BOSCO NYOMDA
RÁKOSPALOTA

SZEMÉLYEK:

DUGÓ PISTA, zsebmetsző
STERN MÓZSI, kocsmáros
JÁROSSI BÉLA, földesúr
KELETI PÉTER, a végrehajtója
MIHÁLY, a földesúr szolgálója
DÁRDAY PALI
DETEKTÍV
KÉT CSENDŐR

TÖRTÉNIK: ma.

ELSŐ FELVONÁS.

Szín: falusi utca, oldalt kocsmá, előtte padok. Ajtaja nyitva áll.

I. JELENET.

PISTA (*belép*). — Na, csakhogymár itt vagyok! (*a kocsmát nézegeti*) — Ejnye, de ismerős ez a csárda! (*benéz az ajtón*) — Hát persze, a Mózsié! (*bekiált*) — Hé, kocsmáros úr!

II. JELENET.

MÓZSI (*belülről*). — Tessék parancsolni! (*kilép*).

PISTA. — Nem ismersz meg Mózsi?

MÓZSI (*fürkészsve nézi*). — Hm! A hangja nagyon ismerős.... megálljunk csak!... no!... Hát persze! Most már tudom! Dugó Pista!

PISTA. — Bizony a Dugó Pista testestül- lelkestül, szőröstül-bőröstül.

MÓZSI. — Igazán? Úgy hallottuk pedig, hogy meghalt.

PISTA. — Csak nem bolondultam meg, hogy meghaljak! Azt majd utoljára hagyom.

MÓZSI. — Már pedig mi el is hittük, mert olyan rég-óta nem mutatkozott errefelé.

PISTA. — Nem jöhettem, elfoglaltságom a fővároshoz kötött. Hanem Mózsikám, noha nagyon jól esik az érdeklődésed, mégis előbb hozzál egy kis jóféle itókát, mondjuk: egy literke igazi bort. Ha ittam, majd tovább beszélgetünk. Tudniillik úgy kiszáradt a torkom, hogy még a szavak is belém rekednek.

MÓZSI. — Még mindig olyan jókedvű, mint régen volt. Legyen nyugodt, a legfinomabb boromat hozom!

PISTA. — Saját termésed?

MÓZSI. — Ne csúfolódjon a szegény emberrel! Tudja jól, hogy nincs szőlőm.

PISTA. — Persze, hogy tudom. Épen azért kérdezem, hogy odalent szüretelted-e a pincédben?

MÓZSI. — Az igaz, hogy a becsületes jó bor olyan ritkaság, mint a főnyeremény, de majd meglátja, milyen jó a borom.

PISTA. — Hiszen ha jól meggondoljuk, talán jobb is, hogy ritkaság a jó bor. Mert az könnyen megárt az embernek; a hitvány borból meg ihatunk akószám. Igaz-e, Mózsi?

MÓZSI (*nevet*). — Kóstolja meg előbb, azután beszéljen! (*el*).

PISTA. — Itt biztonságban vagyok, ebben a faluban a kutya sem keres, itt nyugodtan meghúzhatom magamat, míg a viharfelhők el nem tisztulnak a fejem felől.

MÓZSI (*üveg borral, pohárral jön*). — Tessék! Ezt meg az eszkimók császára is megihatja.

PISTA (*iszik*). — Csakugyan finom! Nagy kópé vagy te, Mózsi! Egészen olyan, mint az igazi bor.

MÓZSI. — Bár tudnék ilyen bort csinálni! De mondja már el, merre járt, hol volt, hogyan került egyszerre ide?

PISTA. — Hogyan kerültem ide? A saját két lovamon. Nagyszerű paripák ezek. Akkor állnak meg és ott, amikor és ahol én akarom. Ilyen lovakon utaztak az apostolok is.

MÓZSI. — Csak talán nem gyalog jött?

PISTA. — De bizony, gyalog! Így legalább nem akadt semmi kellemetlenségem az úton. Hanem mondd csak Mózsi, élnek-e még Dárdayék?

MÓZSI. — Élni élnek, szegények, de nagy nyomorúságban.

PISTA. — Igazán? No, majd könnyíték a sorsukon! Hanem kedves Mózsikám, tennél-e nekem egy kis szívességet?

MÓZSI. — Tessék parancsolni velem!

PISTA. — Te bizonyára ismered az útlevelekről szóló hatósági rendeleteket . . .

MÓZSI. — Hogy ismerem-e? Kell, hogy ismerjem! Vendégeim névsorát minden este be kell vinnem a községházára, a névsort pedig az útlevelek alapján kell összeállítanom.

PISTA. — Mert . . . izé . . . hogy' is mondjam csak? . . . Az én útlevelem körül egy kis hiba van. Ugyanis elvesztettem az úton.

MÓZSI (*nevet*). — Na persze! Értem, értem.

PISTA. — De igazán mondom, elvesztettem.

MÓZSI. — Elhiszem, épen úgy elhiszem, mint maga az

én boromról, hogy a pincében szüreteltem. Egyik is mese, a másik is mese. Dehát ez nekem mindegy. Az én házamban sok ember megfordul, hát én már kitapasztaltam az ilyenfajta dolgokat. Maga régi jó ismerősöm, hát számíthat rám.

PISTA. — Ez már helyes beszéd, Mózsi! Nem hiába hogy zsidó vagy, de rögtön megérted az embert. Majd meglátod, hogy én sem leszek hálátlan!

MÓZSI. — Jó-jó! Ne beszéljünk annyit róla. Megértettük egymást, ez a fő! Jöjjön beljebb, reggelizzen meg, aztán eligazítjuk az ügyet. (*bemennek*).

III. JELENET.

PALI (*leül az egyik padra*). — Alig érzem a lábaimat, olyan fáradt vagyok. Tizenöt kilométer oda, tizenöt vissza és még hozzá hiába. A gyógyszerész szíve nem lágylt meg, pedig könyörögtem, rimádkodtam neki . . . Nincs orvosság! Szegények vagyunk, nem bírjuk megvenni, a patikus nem adja ide sem ingyen, sem hitelbe . . . Szegény jó apám! El kell pusztulnod . . . Nem segíthetek rajtad . . . Nincs senkim, akihez segélyért fordulhatnék . . . Mindent eladtunk, ami csak egy fillért is ért . . . üres a lakásunk . . . (*szünet*) Mennyire megváltozott a sorsunk! Öt év előtt pompás palotában laktunk és egész sereg szolgálta leste a parancsomat . . . és most? A legrémesebb nyomorban sínylődünk . . .

IV. JELENET.

PISTA (*kilép, hátraszól*). — Most fölkeresem a barátait; délre visszajövök. (*meglátja Palit*) Nini! Jól látok-e vajjon? Pali!

PALI (*feléje fordul*). — Engem szólított?

PISTA. — Persze! Hát nem emlékszik már rám? A Dugó Pistára?

PALI. — Dugó Pista! Csakugyan! Igazán örülök, hogy viszontlátom. Már három éve, hogy semmi hírt nem hallottunk maga felől.

PISTA. — A fővárosban laktam azóta és meg vagyok elégedve ottani működésemmel. Hanem maga nagyon megváltozott, kedves Pali!

PALI. — Bizony meg! Nem is csoda.

PISTA. — Talán beteg volt mostanában?

PALI. — Még most is két rettenetes betegségben szenvedek; egyik a nyomorúság, a másik a szenvedés. Ezek lassan, de biztosan elpusztítanak.

PISTA (*ijedten*). — Csak nem beszél komolyan? Hogy lehet ez? . . . De különben, ez nem is fontos! A fő, hogy én még jókor érkeztem. Van egy kis félre rakott pénzem . . .

PALI. — Csak nem akarja nekünk adni?

PISTA. — De bizony! Én nagyon-nagy hálaóra vagyok lekötelezve önökkel szemben és azt most kis részben le fogom törleszteni. Hitvány ember volnék, még a kutyánál is rosszabb, ha elfelejteném, hogy milyen nagy jósággal voltak önök én irántam három évvel ezelőtt. Ott pusztultam volna el az árok

szélén lázas állapotomban, ha önök meg nem könnyörülnek rajtam és föl nem szednek. Az életemet mentették meg akkor, orvost hívtak hozzám és a leggondosabban ápoltak engem. Nem! Ezt soha sem lehet elfelejteni!

PALI. — Keresztényi kötelességünk volt . . .

PISTA. — Az ám, csakhogy akkor sok keresztény elment mellettem és egyik sem vett észre, egyik sem törődött velem, csupán ön és jószágos édesapja. Hiszen, ha minden keresztény ember úgy gondolkodna, mint önök, mindjárt szebb és boldogabb volna a világ. Hát azért csak fogadja el tőlem ezt a csekélységet, ez nem ajándék, hanem az adósságom törlesztése.

PALI. — De ki tudja, mikor leszek képes ezt magának visszafizetni?

PISTA. — Hát én tudtam akkor, hogy képes leszek-e valamikor megtéríteni a rám költött pénzüket?

PALI. — Jól van hát, Pista bácsi, elfogadom ennek a pénznek egy részét, de persze csakis kölcsönképen és azért, mert apám betegen fekszik, a háznál meg egyetlen fillérünk sincs.

PISTA. — Egyetlen fillérük sincs? Hogy' lehet ez? És drága jó édesapja beteg?

PALI. — Maga tudja, Pista bácsi, hogy édesapám az elhunyt Szepessy gróf unokája. A gróf minden vagyonát egyik jóbarátjára hagyta, nekünk csupán azt a házat ajándékozta, amelyben most is lakunk. De a köszívű örökös nem akarja elismerni a házhoz való jogunkat, mert nincs írásunk az ajándékozásról. Bérlőknek tekint csupán minket és mivel a-

pám tavaly súlyosan megbetegedett, kénytelenek voltunk lassankint minden holminkat eladogatni, hogy orvosságokat vehessünk. De tegnapi már az utolsó fillérünk is elfogyott. Én épen most jövök a városból, ahol az ismerős gyógyszerházból orvosságot akartam hozni, de a patikus nem adott hitelbe.

PISTA. — No látja, Palkóm, engem a jó Isten vezért ide, hogy a végső szükség idején megsegítsem önöket. Szaladjon hamar és vegye meg a szükségeseket! (*pénzt ád*).

PALI. — Milyen jó ember maga, Pista bácsi!

PISTA. — Hm . . . jó ember?! . . . Nem is képzeled, kedves Palkóm, milyen jól esnek a dicsérő szavai, de még ezerszerre jobban az a tudat, hogy segíthetem. No, siessen csak haza!

PALI. — Szaladok bizony! Oh, hogy' fog örülni szegény jó apám! Igazán hiszem, hogy a jó Isten akarta a találkozásunkat. (*el*).

PISTA (*sóhajt*). — Ez az első eset, hogy valaki jó embernek nevezett. Szégyenlem is magamat miatta. (*el*).

V. J E L E N E T.

(*Járossi és Péter együtt belépnek*).

JÁROSSI. — Elvárom, hogy az eddiginél erélyesebben fog hozzálátni a pénzem behajtásához!

PÉTER. — De kérem, nagyságos uram . . . !

JÁROSSI. — Nagyon téved, ha azt hiszi, hogy a parasztokkal kesztyűs kézzel kell bánni! Ellenkezőleg: a leghigorúbban kell föllépni velük szemben. Mert

ha hosszabb ideig szóló haladékot ad nekik, ezzel csak nő és szaporodik az adósságuk és a nagyobb összeget még nehezebben tudják majd megfizetni, mint a mostani kisebbet.

PÉTER. — De tessék meggondolni, uram, hogy milyen rossz volt az idén a termés! Szegény parasztok a legnagyobb nyomorban sínylődnek.

JÁROSSI. — Mi közöm nekem ehhez? Dolgozzanak többet, akkor több pénzük lesz. És ne dorbézoljanak, hanem éljenek takarékosan.

PÉTER. — Nagyságos uram sosem próbálta még, mi a nyomorúság, azért beszél így. El sem tudja képzelni a szegény emberek nyomorúságát és szenvedéseit . . .

JÁROSSI. — Én nem tudom elképzelni a szegények nyomorát? Én, aki a fővárosban minden percemet nekik szentelem? Én, aki házról-házra járva keresem föl őket és úgy osztok nekik alamizsnát? Tudja meg, Keleti úr, hogy nekem igenis van szívem, de azt nem tűröm, hogy a parasztok egész nap a kocsmában tanyázzanak, hogy oda hordják a pénzüket, mikor pedig én kérem tőlük a járandóságomat, akkor a nyomorukra hivatkozva rimázkodjanak. Ilyen emberek nem érdemelnek irgalmat. Maga nem tudja, mennyire igaz a közmondás: „Mihelyt egy araszt, huncut a paraszt.”

PÉTER. — Már pedig én újra azt mondom, hogy nagyságos uram nem ismeri a szegény föld népét. Én tudom, hogy a legnagyobb részének még elegendő kenyere sincs!

JÁROSSI (*nevet*). — Hallja, Keleti úr, maga úgy be-

szél, mint egy ábrándozó költő! Ha ezeket valami népgyűlésen mondaná el, egészen bizonyosan megtapsolnák. Csakhogy ne feledje el: ön nem versíráásra szerződött hozzám!

PÉTER *(alázatosan)*. — Bocsásson meg, nagyságos uram, hogy a kelleténél többet mondtam. Tudni fogom a kötelességemet!

JÁROSSI. — No lám, tud maga okosan is beszélni. De kérem, Keleti úr, Dárdayék is ott vannak még a bérlőim névsorában?

PÉTER. — Igenis, uram. Szegények most a legnagyobb nyomorúságban sínylődnek. Az öreg Dárday súlyos beteg, pedig épenséggel semmijük sincs már. Az egész falu azt beszéli, hogy a megboldogult gróf úr nekik ajándékozta azt a házat, amiben laknak, a hozzátartozó tíz hold földdel együtt.

JÁROSSI. — Fűtyülök az egész falura! Hadd beszéljenek, amit akarnak! Mutassák föl az adományozásról szóló okiratot, akkor nem szólok többé egy szót sem. Ha azonban ilyen írást nem tudnak előmutatni, akkor maga csak sűröge tovább az ügyet a törvényszéknél. Az majd kideríti az igazságot.

PÉTER. — De tessék elhinni, nagyságos . . .

JÁROSSI. — Jó-jó! Csak hagyjuk! Ne kezdje ismét előlről. Utoljára figyelmeztetem, hogy ha továbbra is az én kenyeremet akarja enni, ezeket a költői ömlengéseket el kell hagynia. Nekem erélyes és kemény szívű emberre van szükségem! *(el)*.

PÉTER *(egyedül)*. — Ilyen a világ! Csak a külszín után ítél. Ezt az embert mindenki tiszteli, mert jól ért hozzá: hogyan kell port hinteni a világ szemébe.

Néhány nyomorult fillért szétszór a szegények között és ezzel máris rendben van a dolog. Hej, ha úgy beláthatnának a lelkébe, mint például én! Majd hamarosan megváltozna a véleményük. (*Pali közeleg*) Ni csak! Nem a Dárday fia jön ott? Persze, ő az! Legalább nem kell elmennem hozzájuk. De még így is nehezemre esik a beszéd. Hogyan is mondjam meg neki? . . . No, az bizonyos, hogy nekem ugyancsak kegyetlen feladat jutott!

VI. JELENET.

PALI (*magában beszél*). — Hála Istennek, édesapám jobban van! Most hát elszaladok az orvosságért.

PÉTER. — Hova-hova, Pali, olyan sietve?

PALI. — Jó napot kívánok, Keleti úr! A városba futok orvosságért apámnak.

PÉTER. — Dárday úr még mindig beteg?

PALI. — Nagyon komolyan beteg. Ma reggelre olyan rosszul lett, hogy az orvos is megijedt. És a legnagyobb baj az volt, hogy nem tudtam megvenni az orvosságot. Mit tagadjam? Egyetlen fillérünk sem volt. A szegénység nem szégyen, hanem inkább nehéz szenvedés. De a legutolsó pillanatban egy kereskedő ismerősünk kisegített bennünket. Az ő pénze nélkül apám talán már nem is élne . . .

PÉTER (*halkan*). — Hej, hej! Hogyan is kezdjem?

PALI. — De kérem, bocsásson meg, sietnem kell!

PÉTER. — Kérem . . . hm . . . kérem . . . csak egy percre még . . . valami fontos mondani valóm volna . . .

PALI. — Tessék parancsolni, Keleti úr.

PÉTER. — Izé . . . kérem . . . csak azt akartam tanácsolni, hogy forduljanak segítségért a földesúrhoz, Járossi lovag úrhoz. Nagyon jószívű ember és . . .

PALI (*fölháborodással*). — Járossihoz? Aki tönkre tett minket? Inkább koldulni megyek!

PÉTER. — Mégis . . . kérem szépen . . . gondolja meg . . . már több, mint egy éve, hogy nem fizették meg a bérleti összeget. A bíróság meg is hozta már az ítéletet és aszerint joga volna . . .

PALI (*közbevág*). — Kidobni bennünket az utcára. Ezzel méltóképen befejezné eddigi gaszágait. Csak tegye meg, mi szó nélkül távozunk.

PÉTER. — De gondoljon beteg édesapjára, Pali!

PALI (*elkeseredve*). — Oh szegény jó apám! Ez a kialakítás az életébe kerülne . . .

PÉTER. — No látja! Hallgasson hát rám . . .

PALI. — Ugyan kérem! Ön épen olyan szívtelen, mint a gazdája.

PÉTER. — Hígyje el, nagyon igazságtalanul és fölületesen ítélt! A látszat ellenem szól, pedig . . .

PALI. — Ne is beszéljünk róla! Mondja meg a gazdájának, Keleti úr, hogy most már örülhet, mert sikerült neki minket teljesen tönkretenni!

VII. JELENET.

MÓZSI (*kilép*). — Miféle lárma van itt? . . . Oh, hisz' ez a Pali úrfi! Mi történt, kérem?

PALI. — Mi történt? Csak annyi, hogy ez az úr az utcára akar kidobni minket, pedig nagyon jól tudja,

hogy édesapám súlyosan beteg. De él még a jó Isten, aki nem fog elhagyni bennünket! (*elfut*).

MÓZSI. — Kérem, Keleti úr, igaz ez?

PÉTER. — Nem a magam elhatározásából tettem, hanem a földesúr meghagyásából . . .

MÓZSI. — De hát nem tudott várni legalább addig, míg az a szegény beteg fölgyógyul? Ez igazán embertelenség!

PÉTER. — Én nem tehetek róla. Az uraság parancsolta így.

MÓZSI. — Az uraság? Ugyan, kérem ne mondja ezt! Járossi úr kitűnő ember, nem hogy bántaná a szegényeket, de még inkább segíti őket! Csak ne kenje ő rá a saját szívtelenségét!

PÉTER. — Ez az én tragédiám! Mindenki engem tart kegyetlennek, engem átkoz és szidalmaz, pedig, ha tudnák az . . .

MÓZSI. — Nekem ugyan beszélhet! Én előttem nem mossa magát tisztára, mert én tudom, amit tudok! Ön a behajtott összegekből bizonyos százalékot kap, természetes tehát, hogy kézzel-lábbal igyekszik fizetésre szorítani az adósokat.

VIII. JELENET.

PISTA (*sietve jön*). — No, Mózsi, kész-e az ebéd?

MÓZSI. — Kész bizony! Akár rögtön is leülhet ebédelni.

PISTA. — Ez a jó falusi levegő hatalmas étvágyat csinál. Láttad-e Dárday Palit, Mózsi?

MÓZSI. — Pár perce ment el! Alaposan összeveszett Keleti úrral, mert . . .

PÉTER. — Ugyan, Mózsi, csak nem . . .

MÓZSI. — Megmondom én az igazat, ha mindjárt meg is haragszik az úr! Nekem ugyan nem árthat!

PISTA. — Ugyan min vesztek össze azzal a jó fiúval? Mert én megvédelmezem őt bárkivel szemben is!

PÉTER. — Hát kérem, tetszik tudni, én vagyok az itteni földesúr végrehajtója . . .

PISTA (*gúnyosan*). — Ahhoz pedig megértő szív kell.

PÉTER. — Aztán az uraság rám parancsolt, hogy hajtsam be a kint lévő adósságokat. Mivel Dárdayék is tartoznak hatvan pengővel, de most nincs pénzük, hát azt tanácsoltam Palinak, menjen egyenesen a földesúrhoz és kérjen tőle haladékot.

PISTA. — Hatvan pengő? Ezért a rongyos összegért zaklatják a szegény beteget? Tessék! Itt a pénze! (*leszámolja*).

PÉTER. — Ön igazán nagylelkű ember, uram.

PISTA. — Dehogy! Csak egyszerűen hálás vagyok egykori jótevőmmel szemben. Visszafizetem nekik a jóságukat, amit velem tettek.

PÉTER. — Igazán hálás vagyok önnek, uram, mert én magam is nagyrabecsülöm Dárdayékat.

MÓZSI. — Nem mindenki olyan köszívű, mint ön, Keleti úr!

PÉTER. — Én? Én igazán . . .

PISTA. — Kár a sok beszédért. Kérem a nyugtát!

PÉTER (*zsebkönyvébe ír, átadja a nyugtát*). — Tessék! Ajánlom magamat, uram! (*el*).

PISTA. — Alá' szolgálja! (*olvasgatja a nyugtát*) Ejha! Mózsi!

MÓZSI. — Mi tetszik ?

PISTA. — Hogy' is hívják az itteni uraságot ? Nem bírom tisztán kibetűzni az írásból a nevét.

MÓZSI. — Lovag Járossi Béla.

PISTA. — És ő előtte kié volt az uradalom ?

MÓZSI. — Szepessy gróf úré, aki meghalt. Isten nyugtassa, nagyon jó ember volt!

PISTA. — Úgy! Ez pompás! (*magában*) Hát kedves lovag úr, végre ütött az ön órája is! Nemsokára nyugalomba vonulhatok, azaz, hogy fölhagyhatok bűnös mesterségemmel, ami már tulontúl nyomja lelkemet! (*hangosan*) Mi lesz az ebéd, Mózsi ?

MÓZSI. — Leves, lencsefőzelék sült hussal és két lágy tojás.

PISTA. — Egyéb semmi ?

MÓZSI. — Csak ezt győzze megenni!

PISTA. — Hanem tudod-e, Mózsi, estére olyan dáridót szeretnék csapni, amelyen az egész falu résztvesz. Meg bírnád-e csinálni ? Tudod amolyan lakomafélét gondolok.

MÓZSI. — Bízsa csak rám ! Az a kérdés csupán: ki fizeti majd azt a lakomát ?

PISTA. — Hát azt most még nem árulom el, de akárki fizeti is, nyugodt lehetsz. mert én jótállok érte. (*mindketten be a kocsmába*).

(*Függöny*).

MÁSODIK FELVONÁS.

Szin: Lovag Járossi Béla előkelő fényűzéssel berendezett fogadószobája.

I. J E L E N E T.

(MIHÁLY, PALI, JÁROSSI).

MIHÁLY (*bévezeti Palit*). — Tessék helyet foglalni, rögtön bejelentem. (*el*).

PALI (*egyedül*). — Négy éve voltam itt utoljára. Bizony akkor nem hittem volna, hogy valaha könnyörögni jövök majd ide. És még hozzá ahhoz az emberhez, aki minden nyomoruságunknak az okozója . . . Oh Istenem, engedd, hogy néhány percre elfeledjem gonoszságát, hogy ne tekintsem ellenségnek, hanem felebarátomnak, akit szeretnem kell, mint saját magamat!

JÁROSSI (*belép*). — Inasom jelentette, hogy ön beszélni óhajt velem. Tessék helyet foglalni! Örülök a szerencsének!

PALI. — Bocsássa meg alkalmatlankodásomat!

JÁROSSI. — Sőt örülök, hogy láthatom. Olyan rég-
óta nem találkoztunk már! Idebent e falak . . .

PALI (*közbevág*). — Hagyjuk a multat!

JÁROSSI (*gúnyosan*). — Hanem ön ugyancsak rossz
színben van! Talán . . . izé . . . nélkülözést szen-
vednek?

PALI. — Uram, ha ön kegyes lesz kissé megerőltetni
az emlékezetét, úgy bizonyára eszébe fog jutni,
hogy ki okozta szerencsétlenségemet.

JÁROSSI. — Ki okozta volna más, mint ön, saját
maga! Erőltesse meg ön is kissé az emlékezetét,
és eszébe fog jutni, hogy: ha nagybátyjára hallga-
tott volna, most nem kellene küzdenie a sorssal!

PALI. — Az igaz, hogy boldogult nagybátyám azt
akarta: lépjek az ügyvédi pályára, engem azonban
tehetségem és vágyam egyaránt a szobrászat felé
vonzott. Ma is meg vagyok győződve róla, hogy
ha kellő kiképzésben részesülnék, idővel hírneves
szobrászművész lenne belőlem. És hogy nagybátyám
ellenezte ezt a pályát, az egyes-egyedül az ön
műve. Ön bujtogatta őt ellenem, az ön sugalma-
zására vont a tőlem a segítségét s úgy épen
ön miatt kellett félbehagynom a tanulmányaimat s
talán véglegesen lemondanom a művészetéről, ame-
lyet pedig a rajongásig szeretek. S ez nem is volt
elég önnek! Addig-addig mesterkedett nagybátyám
körül, még sikerült kitúrni bennünket az örökség-
ből s önmagát tolt oda.

JÁROSSI. — A boldogult gróf úr testi-lelki jóbará-
tom volt és csak önfeláldozó szeretetemet jutalmaz-
ta meg az örökséggel . . . De bocsánat! Már két

óra és sietnem kell. A községházán van sürgős dolgom. Tulajdonképen mit óhajt tőlem?

PALI. — Kérem, egészen rövid leszek. Ön tudja a legjobban, hogy elhúnyt nagybátyám még életében nekünk ajándékozta a házat és a hozzátartozó telket, amelyen most is lakunk.

JÁROSSI. — Erről egyáltalán semmit sem tudok. Van talán írása róla?

PALI. — Még ha valóban nem tudna is, csupa méltányosságból át kellene, hogy engedje nekünk azt a szerény kis viskót . . .

JÁROSSI. — Semmit sem engedek át! Miért legyek méltányos önökhöz? Ha ott akarnak továbbra is lakni, igenis követelem a bérleti összeget!

PALI (*megvetéssel*). — Jól van, megfizetjük! Most hát csak arra kérem, legyen türelemmel, mert édesapám súlyosan beteg és pénzünk nincs . . .

JÁROSSI. — Sajnálom, nem áll módomban ígérni valamit. Tessék jogtanácsossal, Keleti Péter úrral beszélni. Ő intézi a bérleti ügyeket.

PALI. — Már beszéltem vele és épen ő küldött ide, mert ő a pénzt követeli.

JÁROSSI. — Úgy hát nincs más hátra, mint hogy fizessenek.

PALI. — De hisz' épen azért jöttem, hogy könyörületre kérjem. Nincs pénzünk most. Egyetlen fillérünk sincs! Ha édesapám egészséges volna, szó nélkül kiköltöznénk a házból. De hová vigyem őt betegen, fillér nélkül?

JÁROSSI. — Vigye a kórházba.

PALI (*megvetés és felháborodás vegyül a hangjába*).

— Szégyelje magát, lelketlen! A világ előtt játssza a jámbor adakozót, valójában pedig kegyetlen és embertelen. Házról-házra járok majd alamizsnát koldulni s közben mindenkinek elmondom hitvány gazságát! De várjon csak! Még utóléri ám önt is az Isten sujtó karja! És ő előtte semmit sem ér ám az ön szemforgató, álnok farizeuskodása!

JÁROSSI. — Még sértegetni és fenyegetni mer a saját házában? Szentelen pimasz!

PALI. — Sértésnek veszi, ha Istenhez fellebbezek? És ez a saját háza? Tőlünk harácsolta el gaz bitang-sággal!

JÁROSSI. — De most aztán elég! Takarodjék rögtön, mert különben kidobatom a szolgálimmal!

PAII. — Ne fárassza azokat a szegény, ártatlan embereket, magamtól is elmegyek. Nem is fogok többé szándékosan a szeme elé kerülni. De ne feledje el, hogy él az Isten és Ő nem bottal ver! (*elrohan*).

JÁROSSI (*egyedül*). — Hm . . . Ez a kölyök jól megadta nekem! Még képes rá, hogy bejárja a vidéket és tönkre teszi jó hírnevemet . . . Ezt minél előbb meg kell akadályoznom . . . Igen, még ma kiűzöm őket a határból!

II. J E L E N E T.

PÉTER (*kopogtat kívül*).

JÁROSSI. — Szabad!

PÉTER (*pénzt hoz*). — Tessék, uram, hatszáz pengő, ennyit sikerült összekaparnom.

JÁROSSI. — Hatszáz pengő ? Hiszen háromezer pengőnél több pénzem van kint !

PÉTER. — Nem merem a parasztokat túlságosan zaklatni, mert akkor csapatostul idejárnak majd a nagyságos úrhoz rimánkodni.

JÁROSSI. — Sohse törődjék azzal ! Csak hadd jöjjenek ! Majd lerázom őket a nyakamról. Egyszerűen önhöz utasítom őket, mivelhogy én minden jogot átruháztam önre.

PÉTER. — Szóval: enyém a munka és a gyűlölet; nagyságos uramé a dicsőség és dicséret.

JÁROSSI (*nevet*). — Nos, talán nem tetszik önnek ez a beosztás ? Én nem árultam zsákban macskát, előre megmondtam önnek, hogy ez így lesz. Ön vállalta az állást, most teljesíteni kell a kötelességét. Vagy talán azt hitte, hogy ingyen adom a nagy fizetést ?

PÉTER. — Sajnos, a szükség kényszerít rá, hogy olyan állást töltsék be, amelytől pedig irtózik a lelkem. Bár maradtam volna földműves, mint édesapám ! De én tanulni akartam, elkívánkoztam a faluból és most, mivel nincsenek pártfogóim, nem tudok érvényesülni és nem boldogulok az életben.

JÁROSSI. — Kérem, Keleti úr, én nem kényszerítem önt. Ha úgy érzi, hogy nem képes megfelelni munkájának, mondjon le állásáról !

PÉTER. — Uram, családos ember vagyok ! Gyermekeimért, feleségemért túrnóm kell. Kérem, ne vegye zokon előbbeni szavaimat. Igérem, hogy ezentúl szó nélkül és híven fogom teljesíteni kötelességemet.

JÁROSSI. — Ez már beszéd! Így is kell, ha meg akarja alapozni nálam a jövőjét. Férfiasan kell cselekednie. Vesse el magától az ostoba érzelmeket: higgye el, nem használ azokkal senkinek, de legkevésbé saját magának.

PÉTER. — Igaza van, nagyságos uram. Majd családom körében igyekszem feledni a munka fáradságait.

JÁROSSI. — Na lássa, ez a helyes gondolkozás. De kérem, mondja csak, elintézte Dárdayék ügyét?

PÉTER. — Igen uram, tartozásuk ki van fizetve.

JÁROSSI. — Mit mond? Hiszen alig öt perce volt itt a fiú és üres szavakkal akarta meglágyítani szívemet.

PÉTER. — Igen, mert akkor még nem tudta, hogy időközben egyik jóakarója kifizette helyettük az adósságot.

JÁROSSI. — Hm. . . . No, nem baj! . . . Jöjjön át velem a dolgozószobámba, ott majd megszámláljuk a pénzt és kiállítom önnek a nyugtát. (*mindketten el*).

III. JELENET.

(MIHÁLY, PISTA).

MIHÁLY. — Mi tetszik, kérem?

PISTA. — Mondom, hogy a lovag úrral akarok beszélni!

MIHÁLY. — Igen . . . de . . . kicsoda maga?

PISTA. — Hiszen látja! Ember vagyok.

MIHÁLY. — Azt látom. De mi a becses neve ?

PISTA. — Ne legyen olyan kíváncsi! A nevemet majd megmondom annak, akivel beszélni akarok.

MIHÁLY (*halkan*). — Furcsa ember! Majdnem gyanús!

PISTA. — No, mi lesz? Bejelent vagy nem? Mert leülök itt és addig el sem mozdulok, míg a lovag úr elő nem kerül. (*leül*).

MIHÁLY. — Megyek már, no! (*el*).

PISTA. — Csudanépség ez az inasféle! Azt képzelem, hogy neki mindent tudni kell. Hogyan is! Velem ugyan jól megjárta! Hogy mi a becses nevem? Hm . . . (*fölkáll*). Aha! Jön már a dicső lovag úr! (*nevet*).

IV. J E L E N E T.

JÁROSSI (*belép*). — Nos, ki maga és mit akar?

PISTA. — Csekélység az egész, uram!

JÁROSSI. — No, csak ki vele gyorsan!

PISTA. — Rögtön kész vagyok, uram. Kívánságom a következő: adja át mindazt, amit a boldogult Szepessy gróf úrtól állítólag örökölt annak, akit én megnevezek.

JÁROSSI. — Szegény ember! Nyilván meghibbant az elméje. Vagy fölöntött a garatra. Hogy ez a buta Mihály mindenféle részeg alakot beenged hozzám!

PISTA. — Sem részeg nem vagyok, sem bolond! Egészen komolyan követelem, hogy adja át bitorolt vagyonát . . .

JÁROSSI. — Ez már a legnagyobb fokú szemtelenség!
Rögtön kidobatom szolgálóimmal!

PISTA. — Sohse fárassza őket, lovag úr! Majd mind-
járt más hangon fog beszélni, mihelyt bővebben
kimagyarázom szavaimat.

JÁROSSI. — Takarodjék, pimasz! Kifelé!

PISTA. — Csak egy-két percre, uram! Figyeljen jól
arra, amit mondok! (*leül*) Így! Sokkal kedélye-
sebb ülve. (*Járossi dühében le-föl jár*). Tehát: tíz
éves koromban teljes árvaságra jutottam és mivel
senkim sem volt, az utca nevelt föl. Hol dolgoz-
tam, hol loptam, hogy éhen ne haljak. Tisztán em-
lékszem: legelső ízben egy kis cipót loptam a pia-
con az öreg Szabó János péktől. Azután mindig
jobban belegyakoroltam magamat a lopás nemes
mesterségébe és a munkát lassanként egészen ab-
bahagytam . . .

JÁROSSI. — No, itt ugyan rossz helyen kereskedik,
mert szolgálóim egytől-egyig föl vannak fegyverkezve
éjjel-nappal. (*nevet*).

PISTA. — Oh kérem szépen, ne tessék megijedni!
Ide nem lopni jöttem! Különben sem szokásom a
szaktársamat meglopni.

JÁROSSI (*kedélyesen*). — És kit ért itt a szaktársa
alatt?

PISTA. — A lovag urat. Csakis!

JÁROSSI. — Mégis csak hibbant eszű bolond!

PISTA. — Több eszem van, mint az úrnak. És több
becsület is van bennem. Engem az utca nevelt föl,
nem is csoda, ha éhségemben lopásra fanyalodtam,
de ön művelt, tanult ember és mégis volt lelke

hozzá, hogy két derék embert kiforgasson a jogos örökségéből.

JÁROSSI. — Ohó! Tehát innen fúj a szél? Az a tacsó bérelte föl, hogy idejőjön! (*leül*).

PISTA. — Senki sem bérelt föl, lovag szaktárs úr! Magamtól jöttem ide, a mesteremhez.

JÁROSSI (*izgatottan fesszeng*). — Mondja meg röviden, mit akar, aztán pusztuljon innét mielőbb!

PISTA. — Csak egy kis történetkét akarok elmondani, ami után ön kezét nyujt nekem és azt mondja: „Isten hozott, szaktárs!” Figyeljen csak jól! Négy évvel ezelőtt egy este — május tizenharmadikán — belopóztam egy nyárilakba, ami nem messze áll innen. A háziszolga jó barátom volt és a kezemre dolgozott. Néhány helyiségen keresztül bejutottam a tulajdonos dolgozószobájába. Ott egy kis ébenfa szekrénykét találtam, amit könnyen kinyitottam. Bizony csalódtam a várakozásomban, mert csupán egy vaskos pénztárcát és néhány aranyat találtam benne. De mikor kiemeltem a tárcát, szentül meg voltam győződve róla, hogy az tele van bankókkal. Zsákmányommal el akartam illanni, de az éjszakában eltévesztettem az utat és egy csendes, sötét folyosóra jutottam. A folyosó végén világosságot láttam kiszivárogni egy félig nyitott ajtó mögül. Odasompolyogtam és hallgatóztam...

JÁROSSI (*feszülten figyel*). — Aztán? Tovább!

PISTA. — Ugy-e, érdekes? A szobában egy öreg úr haldoklott és ágya mellett egy valamivel fiatalabb ember ült épen szemben az ajtóval, tehát jól szemügyre vehettem az arcát. Nem is felejtettem el

soha többé. *(tekintetét élesen Járossi szemébe fúrja)*. Az öreg úr fáradt hangon így szólt: „Béla, egyetlen igaz barátom! Most, utolsó perceimben belátom, hogy túlszigorú voltam öcsémmel és unokámmal szemben, jóvá akarom tenni hibámat, mindenemet rájuk hagyom. Hitelesített végrendeletet megtalálsz a dolgozószobám asztalán álló kis ébennaszekrénykében. A többi okmány is ott van mind.” Igen, körülbelül ezeket mondta a haldokló, azután a közjegyző lépett a szobába két szolgálival, akik előtt az öreg úr önt bizta meg a végrendelet végrehajtásával. Én pedig megragadtam a jó alkalmat és elillantam.

JÁROSSI *(kényelmetlenül fészkelődik székén)*. — Mi közöm ehhez a buta történethez? Miért mesélte el ezt nekem?

PISTA *(mosolyog)*. — Hogy mi köze hozzá? Ugyanúgyan, lovag úr! Ne tetesse magát! Az a haldokló öreg úr Szepessy gróf volt, a barátja pedig ön! És mivel nem találta meg a végrendeletet, amit én akkor éjjel elloptam, hát szépen kiebrudalta az örökösöket a birtokból és saját maga ült bele! Szégyenkezve ismerem be, uram, hogy a tolvajmesterségben ön fényesen lepipált engem! Valóságos Kismiska vagyok önhöz képest.

JÁROSSI *(dühösen fölugrik)*. — Ostoba szamárral! Hogy' mer nekem ilyesmiket mondani?

PISTA. — Csak csendesesen, lovag úr! Ha lármát csap, azzal csak saját magának árt. Ezt az ügyet nem lehet nagyhangú handa-bandázással elintézni! Mert nézzen csak ide! *(papírvet vesz elő)* Itt van a

- végrendelet! És az igazi örökösök is élnek ám!
- JÁROSSI (*a papir után kapkod*). — Ide vele, bitang!
- PISTA. — Hohó! Lassabban, lovag úr! Ne kapkodjon, mint Bernát a ménkö után! Úgy sem sokat érne vele, mert ez csak másolata az eredetinek. Csak nem néz olyan marhának, hogy az igazit hoztam el?
- JÁROSSI (*ijedten*). — Mit akar kezdeni azzal a hülye végrendelettel?
- PISTA. — No, végre kezd észbekapni! Helyes! Hiszen nem is illik, hogy a szaktársak hajba kapjanak.
- JÁROSSI, -- Szemtelen ripők! Hogy, mer velem ilyen hangon beszélni?
- PISTA. — Ugyan-ugyan, lovag úr! Mire való ez a műfelháborodás? Még én előttem is farizeuskodik?
- JÁROSSI. — Beszéljen okosan vagy takarodjon!
- PISTA. — Eszem ágában sincs! Ami pedig a beszédemet illeti, soha okosabban nem szóltam, mint épen most!
- JÁROSSI (*maga elé*). — Még utóbb jönni talál valaki és meghallja ostoba alkudozásait.
- PISTA (*nevet*). — Persze, ez roppant kellemetlen volna a lovag úrnak. akit messze földön úgy ismernek, mint feddhetetlen férfiút és derék honpolgárt! Hja, a pénz! Bezzeg én előttem is hajbókolnának az emberek, ha akkora földbirtokom lenne, mint önnek. Hát, lovag uram, elhiszem, hogy ön csöppet sem érzi jól magát egy ilyen magamfajta fegyháztöltelék társaságában. De sőt még alkudozni kénytelen velem és kezet szorítani az útszéli zsebmetszővel. Pedig hát ennek meg kell történnie! Kezet rá, lovag úr! Egyezzünk meg békességesen!

JÁROSSI. — Hagyja már abba buta beszédeit! Mondja meg, mennyi pénzt akar a hallgatásáért?

PISTA. — Semennyit, uram! Nem kell a pénze!

JÁROSSI. — Hát akkor mit akar?

PISTA. — Mondtam már! Mivelhogy szaktársak vagyunk, hát adok egy kis engedményt, amivel neve látszólagos tisztaságát megmentheti. Mondjon le önként a birtokról Dárdayék javára!

JÁROSSI. — Gazember csirkefogó! Mit gondolsz, meg vagyok talán bolondulva? Csak úgy uk-muk-fuk lemondjak egy kétmillió pengős vagyonról? Beszéljünk okosan. Ha átadod nekem az eredeti végrendeletet, kapsz tőlem tízezer pengőt. Most már tisztában vagyok a szándékkal: zsarolni akarsz!

PISTA. — Tévedni méltóztatik, atyamester uram! Nincs szükségem az ön rabolt pénzére! Az életemmel tartozom Dárdayéknak és most itt az alkalom, hogy tartozásomat letörlesszem! És ezt meg is fogom tenni! Hogy aztán velem mi lesz, azzal igazán nem törődöm.

JÁROSSI. — Szamár vagy, fiam! Ha a tőlem kapott tízezer pengőt megfelezed velük, egész életükre boldoggá teszed őket. Különben pedig, hidd el, azok egy csöpp szánalmat sem érdemelnek.

PISTA. — Nem-e? No, ne mókázzon, igen tisztelt atyamester uram! Talán bizony ön érdemli meg inkább a szánalmat, mi? Hahaha! Nem rossz! Csak-hogy én nem érzek ön iránt szánalmat, főtolvajmester úr! Utoljára kérdezem: elfogadja föltételemet vagy sem? Akarja-e a békességes megegyezést vagy menjek ügyvédhez? (*indul*).

JÁROSSI. — Várj egy pillanatig, te címeres gazember.

Megduplicálom az összeget: húszezer pengőt adok!
PISTA. — Csak tartsa meg magának! Nem engedek a föltételeimből. Vagy-vagy!

JÁROSSI (*töprengve*). — Hát . . . jól van . . . átadom az uradalmat, de ígérd meg, hogy mai tárgyalásunkról nem szólsz senkinek, hogy olyan színezet legyen a dolognak, mintha saját jószántomból teném.

PISTA. — Ezt szívesen megígérem. Mihelyt az átadás megtörtént, az ön szemeláttára elégetem az okmányokat. Hát csak rajta! Minél előbb, annál jobb! Három napig várok, ha addigra nem történik semmi, megyek az ügyvédhez! Jó napot! (*el*).

JÁROSSI (*egyedül*). — Ilyen gyalázatos csirkefogó! Hát hol itt az igazság? Egy ilyen rongyos zsebtolvaj a markában szorongatja a torkomat! A Járossi lovag torkát! (*homlokát csapkodja*) Oh beh nagy marha voltam! A szolgálímmal kellett volna gúzsba kötöztetnem és átadnom a csendőrségnek! (*leföljár*) Szamárság! Mit nyertem volna vele! Csúfosan kipellengérezett volna azzal az átkozott végrendelettel. (*szünet*) De mégis! Csak nem vagyok sült bolond, hogy egy ilyen nyavalyás csirkefogó által hagyjam magamat megfélemlíteni? Nem! Nem! Megyek is rögtön intézkedni! (*leül, gyorsan ír, csenget*).

V. J E L E N E T.

MIHÁLY *(belép)*. — Parancs, nagyságos uram!

JÁROSSI. — Vigye ezt a levelet rögtön, de gyorsan a csendőrségre!

MIHÁLY. — Igenis, nagyságos uram! *(el)*.

JÁROSSI *(egyedül)*. — No, zsebmetsző barátom, majd mindjárt meglátjuk, ki marad fölül? Az nevet igazán, aki utoljára nevet!

(Függöny).

HARMADIK FELVONÁS.

Szín : mint az első felvonásban.

I. JELENET.

(MÓZSI és PALI)

PALI. — Kérem, Mózsi bácsi, itt van Dugó István?

MÓZSI. — A kastélyba ment. Még nem jött vissza.

PALI. — Hátha végleg távozott a községből?

MÓZSI. — Nem mehetett el, hiszen minden holmija itt van nálam. Különben is ma estére pompás lakomát rendelt nálam.

PALI. — Vendégei lesznek?

MÓZSI. — Még pedig sokan, de hogy kik, azt nem mondta meg. Csupán annyit mondott, hogy ne sajnáljam a költségeket, mert valami gazdag úr fogja fizetni. Én igazán nem törődöm vele. Teljesen nyugodt vagyok, hogy a pénzemet megkapom. Neki is van pénze bőven. Zacskoszámra láttam nála az aranyakat.

PALI. — Aranyakat? Nyilván tévedett, Mózsi bácsi! Elnézte a pénzt. Hogyan jutott volna a szegény házaló annyi aranyhoz?

MÓZSI. — Hja, ifiúr, az üzlete jól ment és bizonyosan takarékosan élt. Én magam is szívesen társulnék vele. No, de már szaladok, hogy idejében elkészítsem a lakomát! (*el*).

PALI (*gondolkozik — fejét csóválja*). — Igazán furcsa! Nem bírom megérteni. Három év előtt még rongyos csavargó volt és most . . . Ki tudja, milyen útonmódon szerezte a pénzét . . .? Hátha bűn is tapad hozzá? De nem! Nem szabad ilyesmivel meggyanusítanom, hisz' igazán olyan jó szíve van . . . No, épen jön is már!

II. JELENET.

PISTA (*jön*). — Adjon Isten, Palkóm! Mit keres itt?

PALI. — Épen magát keresem, Pista bácsi!

PISTA. — Engem? Akkor kérem, tessék parancsolni!

PALI. — Örvendetes hírt hoztam. Édesapám jobban van, sőt az orvos kijelentette, hogy rövidesen fölgyógyul. És ezt magának köszönhetjük. Ha nem bírom megvenni az orvosságot, vége van. Most csak az fáj, hogy nem bírom magának meghálálni a jóságát.

PISTA. — Szóra sem érdemes! Ép ellenkezőleg, én tartozom nagy hálával és köszönettel önöknek.

PALI. — Az nem úgy van, Pista bácsi! Maga is szegény ember és mi nem fogadhatunk el annyi sok pénzt csak úgy ajándékba. Nézze, itt van ez a kötelezvény, tegye jól el! (*papirlapot ad*). Mához egy évre visszafizetjük a pénzét.

PISTA. — Igazán fájnak a szavai, Palkóm! Hát ne-

kem nincs jogom meghálálni az önök nagy jóságát? Kérem, csak úgy fogadom el ezt a kötelezvényt, ha önök is megmondják, hogy mit költöttek én rám annak idején? És én is adok arról az összegről kötelezvényt.

PALI. — Igen ám, de ne feledje, hogy mi akkor gazdagok voltunk és az a pénz nekünk nem jelentett semmit. Maga ellenben kereskedő, akinek szüksége van minden fillérre . . .

PISTA. — Ne higye! Arra az összegre igazán nincs szükségem. A fölöslegemből adtam.

PALI. — Ejha! Hát annyira meggazdagodott?

PISTA. — Hát . . . szerencsém volt . . . ennyi az egész és én jól üstökön ragadtam a szerencsém.

PALI. — Akkor hát mégsem az üzleten nyerte a pénzt, hanem valami más úton . . .

PISTA. — Ugyan, kedves Palkóm, hová gondol?

PALI. — Bocsásson meg, Pista bácsi! Igazán nem akartam megsérteni.

PISTA. — Tudja, Palkóm, én kétszázaz százalékra dolgozom. Fényes üzleteket kötök.

PALI. — És meg van elégedve magával?

PISTA. — Hisz' épen ez az, ami fáj nekem! Az üzlettel meg vagyok elégedve, de saját magammal nem.

PALI. — Igazán nincsenek rokonai, barátai?

PISTA (*sóhajt*). — Senkim sincs!

PALI (*hirtelen örömmel*). — Tudja mit, Pista bácsi? Költözzön hozzánk! Mindenünket testvériesen megosztjuk magával és közösen fogunk dolgozni.

PISTA. — Hej, az bizony nagy megtiszteltetés volna számomra, ha olyan gazdag nagyuraknál lakhatnék!

PALI. — Gazdag nagyurak? Kiket gondol, Pista bácsi?

PISTA. — Csakis önöket, Palkóm.

PALI. — Minket? Dehát... hogyan mondhat ilyet...?

PISTA (*észbekap*). — I... igen... hát... tudja, Palkóm, az úgy van, hogy önök szegények... az igaz, de csak földi javakban. Ellenben lelkieben annál gazdagabbak. No, de hagyjuk ezt! Ma vígan akarok mulatni! Mózsi! Bort a javából!

III. JELENET.

MÓZSI (*belülről*). — Azonnal!

PISTA. — Egészen lehangolt ez a beszélgetés. De a Mózsi bora majd mindjárt jó kedvre derít.

MÓZSI (*üveget, két poharat hoz*). — Tessék! A legjava! (*indul*).

PISTA (*megfogja*). — Ne szaladj el, Mózsi! Igyál te is a becsületes emberek egészségére! (*teletölti a poharakat — koccintanak*).

MÓZSI. — Kedves egészségére, Pista!

PISTA. — Hohó! Nem az enyémre, hanem a Pali úrfiéra, aki... hm... igen... ma estére gazdag úr lesz. (*isznak*).

PALI. — De jó kedve van, Pista bácsi! Már megint tréfál!

PISTA. — Csöppet sem tréfálok; nagyon is komolyan beszélek. Csak hát... izé... kicsit korábban böktem ki a dolgot. De hát most már mindegy. Várjon csak estig türelemmel, akkor megtud mindent.

PALI. — Sohasem hittem volna, Pista bácsi, hogy még maga is gúnyt üz belőlem!

PISTA. — Én? Hogyan tételez föl ilyesmit rólam! A legkomolyabban beszélek. Van egy pénztárcám, amelyből annyi pénzt teremthetek elő, amennyit akarok. Amolyan bűvös erszény. De most csak annyit mondok, Mózsi, kitűnő legyen az a vacsora! És vigyázz, hogy a borba ne kerüljön víz!

MÓZSI. — Kikérem magamnak! Ez sértegetés!

PISTA. — No-no, Mózsi! Mióta lettél olyan érzékeny a becsületedre?

PALI. — Maga igazán furcsákat beszél, Pista bácsi!

PISTA. — Nem én! Majd meglátja, hogy igaz és természetes dolgok, amiket emlegetek. Átadom magának azt a bűvös erszényt, Palkóm, de meg kell ígérnie, hogy senkinek sem szól róla semmit és csak holnap este nézze meg, mi van benne, amikor én már nem leszek itt a községben. A tárcában fontos iratok vannak, amik által dúsgazdag ember lesz. Jöjjön velem és bízson bennem!

PALI. — Hát nem bánom. Menjünk! (*ketten el*).

MÓZSI. — Fogadni mernék, hogy ez az akasztófára való Pista áprilist járat az úrfival, csakhogy elűzze a szomorúságát. Biztosan néhány aranyat akar adni neki . . .

IV. JELENET.

JÁROSSI (*jön*). — A csendőrök megérkeztek . . .
majd mindjárt más hangon beszél az a bitang!

MÓZSI. — Alázatos szolgája, nagyságos uram!

JÁROSSI. — Kicsoda maga?

MÓZSI. — Az „Arany Sárkeféhez“ címzett vendéglő tulajdonosa. Tessék parancsolni, nagyságos uram!

JÁROSSI (*halkan*). — Aha! Itt lakik az a gazember!

MÓZSI. — Tessék besétálni, nagyságos uram! Jobbnál jobb boraim vannak. Kegyeskedjék megkóstolni a legkitűnőbbet!

JÁROSSI. — Jól van, hozzon egy pohár finom bort! (*leül*).

MÓZSI. — De majd hozok ki egy széket.

JÁROSSI. — Nem kell! Jól ülök itt is. (*Mózsai indul — visszatartja*). Várjon csak! Ez hát a maga vendéglője? Szoktak ide idegenek is beszállni?

MÓZSI. — Hogyne, kérem szépen! De most épen csak egy beszálló vendégem van. Igaz, hogy ez az egy tíz másikkal is fölér.

JÁROSSI. — No! Olyan gazdag talán?

MÓZSI. — Városi kereskedő. Sok pénze van. Ma estére is fényes lakomát rendelt.

JÁROSSI. — Ne mondja! Ugyan kicsoda lehet ez az ember?

MÓZSI. — Dugó István a neve. Azt mondja, ma este meg akarja ünnepelni a Dárday Pali úrfi váratlan meggazdagodását. Tetszik ismerni a Dárdayékat? A boldogult gróf úr rokonai.

JÁROSSI (*halkan*). — Ezek már előre isznak a medve bőrére? (*hangosan*). Hát Dárdayék mit tudnak a dologról?

MÓZSI. — Még semmit. Épen az imént mondta meg Dugó István az úrfinak és rögtön bevezette a szobájába. Valami bűvös erszényt akar átadni neki, amiben fontos iratok volnának. Én azonban azt

hiszem, huncut tréfa az egész. Mert ez a Dugó világléletében nagy kópé volt.

JÁROSSI. — Csúnya tréfa, mondhatom!

MÓZSI. — De szaladok már a pohár finom borért! Egyebet nem parancsol, nagyságos uram?

JÁROSSI. — Nem! (*Mózi el*). Ez a bitang csakugyan beváltotta fenyegetését! Ha Pali elolvassa a végrendeletet, végem van! Épen itt jön! Megpróbálok még valamit!

V. JELENET.

PALI (*kezében pénztárcával kilép*). — Furcsa ember ez a Pista bácsi! Rejtsem el jól és ne mutassam meg senkinek . . . (*észreveszi a padon ülő Járossit*). Ah! Járossi úr!

JÁROSSI. — Pali! Egy szóra! Épen magát keresem!

PALI. — Folytatni akarja ma reggeli szavait?

JÁROSSI. — Ne féljen tőlem! Nagy bajtól akarom megszabadítani. Figyeljen csak ide! Épen most értesített egy pesti barátom, hogy ellopták a pénztárcáját, amiben sok pénz volt és hogy a tolvaj a nyomozás szerint a mi vidékünkön rejtőzködik. Barátom kér, hogy járjak a kezére a tolvaj előkerítésében. Nos, én utána is jártam és annyit már sikerült megtudnom, hogy a tolvaj ebben a vendéglőben szállt meg és hogy elkerülje az elfogatást, a tárcát megőrzés végett egy barátjának adta át.

PALI. — I . . . i . . . gazán? Nem . . . tetszik . . . tudni a tolvaj . . . nevét . . . ?

JÁROSSI. — Dehogynem! Dugó Istvánnak hívják.

Állítólag házaló kereskedő.

PALI (*ijedten*). — Az nem lehet!

JÁROSSI. — Nem lehet? Miért ne lehetne? Be is bizonyítom, ha nekem nem hisz. (*papirlapot nyujt át*). Olvassa csak!

PALI (*olvas*). — Köröző levél: Dugó István . . . Akkor hát ez a pénztárca . . .

JÁROSSI. — Láthatja, hogy én a javát akarom. Azért jöttem ide, hogy idejében megmentsem magát, mert megtudtam, hogy az a bitang zsebmetsző magának akarja adni a lopott tárcát. Amint látom, már oda is adta. Még csak arra figyelmeztetem, hogy két csendőr és egy fővárosi detektív máris útban vannak ide és igazán röstelném, ha boldogult barátom unokája tolvaj gyanánt a törvény kezére kerülne. Adja ide nekem azt az átkozott pénztárcát, énnálam senki sem fogja keresni. Majd alkalmas módon visszajuttatom Pestre.

PALI. — Ez hihetetlen! . . . Pista bácsi nem tehet ilyen galádságot velem! . . . Meg különben is nem adhatom oda senkinek! . . . Vagy . . . hát . . . akkor visszaadom neki.

JÁROSSI. — Nos jól van! Börtönbe akar kerülni, mint orgazda. Nekem ugyan mindegy. Sietek, hogy idevezessem a csendőröket.

PALI. — Dehát . . . hiába! Nem tudok hinni önnek! Bizonyítsa be, hogy a tárca valóban a pesti barátjáié! . . . De nem! Nem hiszek önnek! Nem adom oda!

JÁROSSI. — Ahogy tetszik! Néhány perc múlva itt

lesz a két csendőr és a detektív. Képzelheti, hogy én igyekezni fogok őket fölvilágosítani a maga jelleméről.

PALI. — No jó! Hát itt a tárcsa! De előbb nézzük meg együtt mi van benne. Ha csakugyan pénzt rejt, odaadom.

JÁROSSI (*halkan*) — Megint bent vagyok a kátyuban.

PALI (*kinyitja a tárcát*). — Csakugyan papírpénzek!

JÁROSSI. — Na látja! Ugy-e, megmondtam? Abban a másikban is bankók vannak! Adja ide gyorsan, míg meg nem érkeznek a csendőrök!

PALI. — Hát csakugyan a vesztemet akarta . . . ?

JÁROSSI. — Még mindig ingadozik? A börtönt és becstelenséget választja inkább?

PALI. — Nem! Nem! Kérem mentse meg a becsületemet! Itt van, tessék! (*átadja a tárcát*). Szinte égeti már a kezemet. (*el*).

JÁROSSI (*utána szól*). — Siessen, nehogy itt találják a csendőrök és gyanúba keveredjék! . . . Na, végre a kezemben vagy, átkozott végrendelet!

VI. JELENET.

PISTA (*kilép*). — Legfőbb ideje, hogy eltűnjek! (*meglátja Járossit*) Oh, a lovag úr!

JÁROSSI (*halkan*). — Rögtön megsemmisítem.

PISTA (*halkan*). — Nini! Hisz' az az én pénztárcám! Hogy' kerül ő hozzá?

JÁROSSI (*halkan*). — Valaki jön! (*észreveszi Pistát*) Maga itt tanyáz, barátom? Azt hittem, régen el-

utazott már. Mert sejtem, mennyire ég a föld a talpa alatt.

PISTA (*halkan*). — Menjek? Maradjak? Eh, biztosan tudni akarom, enyém-e az a pénztárca! (*hangosan*) Ön följelentett engem. Jól tette! Csak arra az egyre akarom figyelmeztetni, hogy az én nyakammal egy időben az öné is kitörik.

JÁROSSI. — Téved, zsebmetsző úr!

PISTA. — Nem tévedek! Az a bizonyos pénztárca csúfosan leleplezi! Ha csak időközben meg nem történt az átadás.

JÁROSSI. — Miféle átadás?

PALI. — Már megint farizeuskodik? Hát amiről reggel beszélgettünk?

JÁROSSI. — Mondom: a maga esze meghibbant. De rövidesen jó helyre kerül, ahol helyre igazítják az eszét. (*indul*).

PISTA (*halkan*). — Biztos, hogy nála van, mert túlságosan szemtelen. (*hangosan*) Hová siet oly' nagyon?

JÁROSSI. — Máris több szót és időt vesztegettem magára; mint amennyit megér!

PISTA. — Na persze, röstelné, ha valaki meglátná velem beszélgetve. Hát csak menjen! Én megvárom itt a törvény embereit és átadom nekik a végrendeletet.

JÁROSSI (*gúnyosan nevet*). — Csak adja, ha ugyan bírja! Szegény bolond!

PISTA (*halkan*). — Most már mérget vennék rá, hogy nála van. Elcsalta szegény Palitól.

JÁROSSI. — Okosabban tenné, ha menekülne. A csendőrök minden pillanatban itt lehetnek.

PISTA (*halkan*) — Hát mégis csak én húzzam a rövidebbet? Nem! Még egy próbát! (*hangosan*) Nézz, lovag úr, béküljünk össze! Ez mindkettőnk érdeke. Mert noha én csak közönséges zsebtolvaj vagyok, a vádam mégis foltot ejtene az ön becsületén . . .

JÁROSSI (*közbevág*). — Nem bánom, hát egyezzünk meg! Te nem szólsz senkinek és én viszonzásul alkalmat adok neked a menekülésre.

PISTA. — Helyes! Néma leszek, mint a sír . . . De . . . végem van! Ott jönnek már a csendőrök! Mentsen meg, lovag úr! (*a háta mögé ugrik, kisé meglöki és közben kiemeli zsebéből a tárcát*).

JÁROSSI. — Na-na! Ne légy annyira begyulladva! Majdnem föllöktél.

PISTA. — Képzelve magát az én helyemben!

JÁROSSI. — Gyere most velem, elvezetlek a kastélyomba, onnan éjjel tovább állhatsz.

PISTA. — Köszönöm! Meggondoltam a dolgot. Tudom hogy három évet kapok, de hát üsse a kő! Nem a világ az a három esztendő! Itt maradok és bevárom a csendőröket.

JÁROSSI. — Meg van bolondulva! Tisztára örült! Dehát magadra vess! Én őszintén akartam segíteni rajtad.

VII. JELENET.

PALI (*sietve jön*). — Pista bácsi, meneküljön! Csendőrök keresik!

JÁROSSI. — Megbolondult a hülye! Erőnek erejével ülni akar!

PALI. — Siessen, Pista bácsi! Elfogják!

PISTA. — Épen azt akarom! A lovag nagyon szeretné, ha elmenekülnék, hogy aztán örökre tönkre tegye magát. Csakhogy az egyszer csalódni fog a számításában. Én szívesen besétálok a fegyházba, kedves Palkóm, mert ezáltal boldoggá teszem magát.

PALI. — Engem? Hogyan?

JÁROSSI. — Tökéletes bolond!

PISTA. — Ne higgye, dicső lovag úr! Én igenis azt akarom, hogy Dárdayék boldogok legyenek és szívesen föláldozom értük a három évemet. Úgy bizony, kedves szaktárs uram! Akinek fontos iratok vannak a zsebében, az jól vigyázzon azokra! Én ügyetlen voltam az előbb, de ön még ügyetlenebb! Az egyszer fölülmultam atyamesteremet!

JÁROSSI (*ámul*). — Hogy' mondod? Mi?

PISTA (*előveszi a tárcát*). — Itt vannak a becses iratok a bűvös tárcában, amit az előbb róka-ravasz-sággal ellopott Pali úrfitól, de látja-e, én most megint odaadom neki. Tessék! (*átadja*). Csakhogy most megmondom neki, miről van szó. Vigyázzon rá nagyon, kedves Palkóm, mert ebben a bűvös tárcában van az ön nagybátyjának az eredeti végrendelete, amelyben önt és édesapját teszi meg általános örökösévé. Ez a dicső úr itten csak végrehajtója lett volna a végrendeletnek, de elhallgatta az igazságot a világ előtt és ő maga ült bele a dús uradalomba. De él az Isten és lesujt a gazemberekre. Most például az én kisebb bűnöm által napfényre hozta a lovag úr égbekiáltó gazságát.

JÁROSSI (*megtörve*). — Végem van!

PALI. — Igaz ez, Pista bácsi?

PISTA. — Színtiszta igazság! Szívesen bemegyek a börtönbe, hogy levezekeljem bűneimet. Tudom, hogy maguk megbocsájtanak nekem és . . . a jó Isten is.

VIII. JELENET.

(MÓZSI, DETEKTIV, KÉT CSENDŐR).

DETEKTÍV (*Pistához*). — A törvény nevében!

PISTA. — Itt vagyok, uraim, nem akarok elszökni. Ellenkezés nélkül megyek önökkel, csak egy kérdést engedjenek meg. Mit tennének olyan emberrel, aki csalással megfosztott valakit a vagyonától?

DETEKTÍV. — Rögtön letartóztatnánk.

PISTA. — Még akkor is, ha nagy úr volna az illető?

DETEKTÍV. — A törvény előtt mindenki egyenlő.

JÁROSSI. — Futóbolond! Csirkefogó! Tolvaj!

PISTA. — Semmivel sem kisebb, mint ön, dicső lovag úr! Kérem uram, (*detektivhez*) tartóztassa le ezt az embert, aki galád módon, bitang csalással kitérta örökségéből Dárday Pál ifiurat. (*Palihoz*) Kérem, kedves Palkóm, adja át a detektív úrnak az okmányokat!

PALI. — Tessék, uram! (*átadja a tárcát*).

DETEKTÍV (*kiveszi az iratokat, átfutja*). — Micso-da? . . . Hiszen ez Szepessy gróf végrendelete! (*Palihoz*) — ön Dárday Pál?

PALI. — Igen, én vagyok.

DETEKTÍV. — Fogadja szerencsekívánatomat! Öné a grófi uradalom.

JÁROSSI (*dühösen*). — Nem igaz! Tiltakozom! Be fogom bizonyítani . . . !

DETEKTÍV. — Majd a törvény előtt bizonyítson! Egyelőre velünk jön! A törvény nevében letartóztatom.

JÁROSSI (*halkan*). — Elvesztem! Végem van!

MÓZSI. — Hát így állunk, Dugó úr? Ilyen üzlete volt Pesten? No, ilyen foglalkozáshoz nem óhajtok társulni! Ez nagyon veszedelmes mesterség!

PALI. — Kedves Pista bácsi, ezt fényesen meg fogjuk hálálni, mihamarabb kiszabadul. Csak arra kérem, igyekezzen szívét-lelkét megtisztítani a bűntől, javuljon meg teljesen. . . .

PISTA. — Esküszöm, kedves Palkóm, hogy ez volt az utolsó zsebmetszésem! Majd meglátja, ha kiszabadulok, egészen más emberré leszek a maguk körében, ha befogadnak.

PALI. — Tárt karokkal fogadjuk, mint megtért, bűnöst!

PISTA. — Isten vele, Palkóm! Ne feledkezzenek meg a szegény Dugó Pistáról, akit a mostoha sorsa züllesztett le, de aki most nyugodtan megy bírái elé és készörömet vezekel büneiért, hogy mint megigazult ember térjen vissza a társadalomba, amelynek tisztességes és munkás, hasznos tagja óhajta maradni élete végéig, hogy ily módon lemossa magáról a szégyenfoltot, amivel zsebmetsző korában beszenyezte lelkét.

DETEKTÍV. — Na gyerünk, barátom! (*Csendőrök közre fogják.*)

(VÉGE).

4. sz. A L I B A

Énekes vigjáték két felvonásban.

A szemtelen és furfangos tolvajokkal szemben áll a becsületes károsult, akit a tolvajokkal egy húron pendülő bíró már-már elítélne, mint rágalmazót, de az utolsó pillanatban váratlan fordulatot vesznek az események és az nevet igazán, aki utoljára nevet.

Á R A 1 Pengő.

5. sz. EZERNYOLCSZÁZHETVEN- EGYBEN

Dráma egy felvonásban.

A francia kommün idejében játszódik le a történet és valóságos megdicsőítése a keresztényi megbocsájtásnak.

Á R A 80 fillér.

6. sz. B I R Ó E L Ő T T

Énekes vigjáték egy felvonásban.

A cigány, mint panaszos, a parasztlegény, mint vádlott áll a bíró előtt. A kacagtató jelenetek egész sora után fordul a kocka: kiderül a legény ártatlansága, a tolvaj cigány pedig tömlöcbe kerül.

Á R A 80 fillér.

7. sz. A SZERETET CSODÁJA

Dráma öt felvonásban.

Az antik Róma (Kr. u. 244) kétféle gazdag patriciusát és ugyancsak kétféle rabszolgáját mutatja be a darab izgalmasan perdülő események keretében, még pedig a testi élvezetekbe merült előkelőkkel szembe állítja a csupaszeretet főurat, az állandó megalázásokat szenvedő s ép' ezért bosszút lihegő barbárral szembe a Krisztusért tűrő szelídlelkű rabszolga gyermeket, akinek bámulatra méltó keresztényi szeretete csodákat művel a kemény szívekben.

Á R A 1 P 20 fill.

8. sz. A HŰSÉGES SZOLGA

Don Bosco élete négy képben.

A Szalézi Művek alapítójának gazdag életéből a legjellegzetesebb és legmegkapóbb részeket ragadja ki e színmű és nagy elevenséggel tárja a szemlélő elé.

Á R A 1 P 20 fill.

9. sz. HORKOLÁS A JELSZÓ

Bohózat egy felvonásban.

A kapitány úr együtt lakik szigorú édesapjával, hogy mégis elmehessen barátaival mulatni, éjszakára maga helyett a közlegényét fekteti a saját ágyába. A turpisság kiderül, a kapitány megjavul.

Á R A 80 fillér.

10. sz. A ZSEBTOLVAJ

Dráma három felvonásban.

Egy gonoszlelkű úriember megbüntetésére és az igazság kiderítésére a Gondviselés a megtérő zsebtolvajt használja fel. Az örökségüktől csalárd úton megfosztottak megkapják jogos tulajdonukat, a lejtőre tévedt és a megtérő tolvaj egyszerre mennek a börtönbe, hogy megvezekeljenek elkövetett bűneikért.

Á R A 1 Pengő.

Ez az első tiz szindarab kizárólag fiú szereplőket foglalkoztat. Leányoknak való szindarabokat a későbbi számokban adunk ki.

Megrendelési cím: Szalézi Értesítő, Rákospalota,
Clarisseum.